Academy of Arts in Banska Bystrica (Slovakia) Azerbaijan National Academy of Sciences Institute of Philosophy (Azerbaijan) Uzhhorod National University Kherson Faculty of the Odesa State University of Internal Affairs Kryvyj Rih State Pedagogical University

Академія мистецтв у Банській Бистриці (Словаччина) Національна Академія Наук Азербайджана Інститут філософії (Азербайджан) Ужгородський національний університет Херсонський факультет Одеського державного університету внутрішніх справ Криворізький державний педагогічний університет

FUNDAMENTAL AND APPLIED RESEARCHES: CONTEMPORARY SCIENTIFICAL AND PRACTICAL SOLUTIONS AND APPROACHES.

INTERDISCIPLINARY PROSPECTS

Edited by: A. Dushniy, M. Makhmudov, M. Strenacikova, V. Ilnytskyi, I. Zymomrya

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ТА ПРИКЛАДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ: СУЧАСНІ НАУКОВОПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ ТА ПІДХОДИ.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПЕРСПЕКТИВИ

За редакцією: А. Душний, М. Махмудов, М. Стреначікова, В. Ільницький, І. Зимомря

Banska Bystrica – Baku – Uzhhorod – Kherson – Kryvyj Rih June 27, 2019 Posvit, 2019

Банська Бистриця – Баку – Ужгород – Херсон – Кривий Ріг 27 червня 2019 Посвіт, 2019

Вікторія ПРИЙМАК (Херсон, Україна)

ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ МІСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

В умовах екологічної катастрофи величезне значення має екологічна свідомість людини будь якого віку та професії. Всі питання екології необхідно розглядати у взаємозв'язку з моральним вихованням. Суспільство не виживе без екологічної свідомості і необхідно знати екологічні норми, правила поведінки, мати високий рівень екологічної культури [1; 4; 6].

У наш час питання екологічної свідомості належать до так званих глобальних соціальнофілософських проблем, що вивчаються світовою і вітчизняною філософією [10]. Ідеї екологічної свідомості висвітлені у роботах вітчизняних та зарубіжних педагогів і психологів, таких як В. П. Вербицький [9], Е. В. Гірусов [4], І. Ф. Девятко [5], І. Мунасипова-Мотяш [7], С. Д. Дерябо [6], також цим питанням цікавились і українські науковці, зокрема П. П. Бачинський [1], О. Г. Стегній [8], М. І. Хилько [9], О. М. Варго [2]. Російські науковці С. Д. Дерябо та В. А. Ясвін [6] зазначають, що основна мета екологічної освіти полягає у формуванні екоцентричного типу екологічної свідомості, готовності відповідально ставитися до навколишнього природного середовища, виховання екологічно усвідомленої поведінки, знань, прав і обов'язків громадян.

Тому, екологічна свідомість – це складне структурне утворення, у якого є багато різних форм і рівнів свого існування та функціонування. Під поняттям «екологічна свідомість» слід розуміти не просто відношення до природи і сукупність уявлень про взаємозв'язки в середині системи «людина-природа», а більш високий рівень розвитку людської свідомості і самосвідомості. Дослідно-експериментальною базою дослідження виступали жителі м. Херсона. За допомогою анкетування проведено опитування населення для виявлення громадської думки про екологічну ситуацію в місті проживання. Опитування проводилось анонімно для того, щоб отримати більш достовірну статистику. Вибірка опитуваних (105 осіб) є репрезентативною.

Дослідження проводились у три етапи: - на першому етапі вивчався стан проблеми в аспекті психолого-екологічних досліджень, проводився теоретичний аналіз, формувалась мета, завдання, розроблялись методики дослідно-експериментальної роботи; - на другому етапі проводився аналіз теоретичного обґрунтування становлення та сутності екологічної свідомості; - на третьому етапі було здійснено дослідну - експериментальну роботу, проводилася перевірка і виконання основних завдань, шляхом спостереження, тестування, опрацьовані отримані результати і зроблені на їх основі висновки. Питання для анкетування були складені відповідно до мети нашого дослідження, а саме визначити особливості екологічної свідомості серед міського населення, розкрити сучасні підходи до визначення поняття «екологічна свідомість», дослідити ставлення українців до екологічних проблем. Домінуюча більшість опитаних (88%) вважає, стан

навколишнього природного середовища міста Херсон напряму впливає на стан здоров'я респондентів та їх родичів.

Далі респонденти визначали екологічні чинники, які безпосередньо впливають на стан здоров'я: - загазованість та запиленість повітря (72%); - шумовий вплив навколишнього середовища (70%); - якість продуктів харчування (64%); - незадовільна санітарна обстановка поблизу будинку (60%); - незадовільна якість питної води (56%).

Результати опитування говорять про те, що значна частина мешканців більше схильна до перебільшення своєї оцінки, щодо рівня екологічної свідомості. Результати вказують на низьку громадянську активність українців у вирішенні екологічних питань. Зафіксована розбіжність дозволяє говорити радше про моральну підтримку, можливо, певну міру співчуття до екологічного руху, ніж про реальне бажання наших громадян залучитися до практичних акцій в екологічній сфері.

В ході нашого дослідження, було зроблено наступні висновки. 1. Екологічна свідомість пройшла певні історичні етапи свого становлення. Відповідно було створено мережу закладів екологічної освіти, метою якою стало формування екоцентричного типу екологічної свідомості. 2. Сьогодні стан екологічної свідомості громадян не відповідає реальному стані екологічної обстановки. Відповідно назріла необхідність кардинальної зміни духовних основ людської діяльності - світогляду, цінностей і цілей. 3. м. Херсон має слабку екологічну політику, а також малий запас знань про екологічну культуру. Відповідно до цього – низький рівень екологічної свідомості, що призводить до негативних наслідків стосовно навколишнього природного середовища. Сучасне суспільство не має права жити за рахунок майбутніх поколінь. Тому влучним є вислів А. де Сент-Екзюпері: «Ми не отримуємо в спадщину Землю від пращурів, ми отримуємо її в борг від наших дітей!».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бачинський П. П. На шляху створення системи екологічної освіти школярів та студентів // Педагогіка і психологія. – 1999. – № 2. – С. 106–112.

2. Варго О. М. Екологічна свідомість як умова становлення екологічного суспільства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня. філософ. наук: 09.00.03 / Харк. ун-т повітр. сил ім. І. Кожедуба. – Х., 2006. – 17 с.

3. Вербицький В. П. Соціально-педагогічна концепція екологічної освіти // Початкова школа – 2007. – № 6. – С. 1–6.

4. Гирусов Э. В. Экологическое сознание как условие оптимизации взаимодействия общества и природы // Философские проблемы глобальной экологии. – М.: Наука, 1983. – С. 105–120.

5. Девятко И. Ф. Методы социологического исследования. – Екатеринбург, 1998. – 208 с.

6. Дерябо С. Д., Ясвин В. А. Экологическая педагогика и психология. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1996. – 480 с.

7. Мунасипова-Мотяш І. Особливості екологічної свідомості молодших школярів // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія «Педагогіка. – 2013. – № 1 (10). – С. 126–129.

8. Стегній О. Г. Екологічний рух в Україні: соціологічний аналіз. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2001. – 243 с.

9. Хилько М. І. Екологічна культура: стан та проблеми формування. – К.: Знання, 1999. – 36 с.

10. Хохлова Е. В. Теория и практика формирования экологической культуры младших школьников (на материале сельской школы). – Ставрополь, 2001. – С. 47–65.